

klasse, man snarest kunde have Anledning til at yde en Gave af Statskassen, idet det vel egentlig er dem blandt vore Jordbrugere, der eje mindst, men jeg vil dog henstille, om det virkelig er en nyttig og formaalstjenlig Anvendelse af Statskassens Midler at dele dem ud paa en saadan Maade, at Modtagelsen eller ikke-Modtagelsen af Gaven vil blive noget saa nær ligegyldig, som det vil være, om en Mænd har et Beløb af 2 Kr. 36 Ore mere eller mindre. Gaa vi et Skridt videre op og se efter, hvad den egentlige Gaardmandsklasse, de, der eje Smaagaardene, ville faa ud af dette Forslag, hvis det bliver til Lov, saa viser det sig, at der i hele Landet er i alt c. 69,000 Gaarde med mellem 1 og 8 Tønder Hartkorn. Det er jo, hvad vi paa Landet falde for Smaagaarde; de have tilfammen c. 238,000 Tdr. Hartkorn, og det gennemsnitlige Beløb, vore Gaardmænd ville faa udbetalt eller rettere ville spare ved ikke at have nødig at betale Skat for indeværende Halvaar, vilde saaledes blive 30 Kr. 10 Ore gennemsnitlig hver. Heller ikke dette Beløb kan i Virkeligheden afholde nogen Landmand fra at gaa til Grunde, naar han sidder med en Ejendom paa mellem 1 og 8 Tønder Hartkorn. Den største Del af Fordelen vil derimod gaa til de c. 6,000 Gaarde her i Landet, som eje over 8 Tdr. Hartkorn, og som altsaa komme ind under Begrebet: større Gaarde. Disse Gaarde have nemlig tilfammen 93,760 Tdr. Hartkorn, og det vil saaledes i Gennemsnit blive omtrent $15\frac{2}{3}$ Td. pr. Gaard, og den gennemsnitlige Beparelse vilde for hver af disse 6,000 Ejendomsbefiddere blive 137 Kr. Her bethyder det dog allerede noget, men jeg skønner ikke rettere, end at det vilde være ret paradisk, om vi vilde give et Tilskud af 137 Kr. til Mænd, der eje over 8 Tdr. Hartkorn, medens vi kun give 30 Kr. 10 Ore til Mænd, der eje mellem 1 og 8 Tdr. Hartkorn, og 2 Kr. 36 Ore gennemsnitlig til den, der ejer under 1 Td. Hartkorn. men endnu mere grelt bliver det, naar man ser hen til de virkelig store Gaarde. Jeg har saaledes taget paa maa og faa 12 af vore Lensbefiddere for at se efter, hvorledes det vilde stille sig for deres Vedkommende, saaledes som det i Lovforslaget er stipuleret, idet jeg har medregnet Alger og Engs Hartkorn og ekskluderet Skov- og Møllestyld. Det viser sig da, at de 12 Lensbefiddere, hvis Ejendom jeg har set efter, sidde inde med i alt 17,070 Tdr. Hartkorn, hvilket gennemsnitlig giver omtrent 1,422 Tdr. for hver af disse Lensbefiddere, og de ville saaledes opnaa en Beparelse af 12,447 Kr. hver, eller, hvis vi se bort fra Bøndergodset, ca. 8,000 Kr. hver.

Jeg siger udtrykkelig: „hvis vi se bort fra Bøndergodset“, thi hvis der er en virkelig Nødstilstand til Stede af den Bestaffenhed, at den berettigter Fremkomsten af et saadant Lovforslag som dette bliver det dog til syvende og sidst Lensbefidderne, der komme til at betale til Statskassen ogsaa for deres Bøndergods, uden at de under saa trykkede Forhold ville være i Stand til at falde ind over Fæsteren og tage Fæstet fra ham. Jeg siger altsaa: hvis der virkelig var en Nødstilstand til Stede, vilde det blive Resultatet, at Lensbefidderne vilde komme til at høste ikke alene for deres egen, men ogsaa for Bøndernes Hartkornstat, og man kunde saaledes med god Føje sige, at Statskassen tilskylder et Beløb af omtrent 12,500 Kr. til hver af dem. Jeg nærer slet ingen Tvivl om, at der ingen Grund er hertil. Om de virkelig ville tage imod en saadan Gave, tvivler jeg derimod meget om. Der er i alt Fald saa meget mindre Grund til at give en saadan Gave, som det, naar man ser efter i Statshaandbogen, vil ses, at de samme Lensbefiddere have i Indtægt af Fideikommisskapitaler og andre faste Indtægter et Beløb aarligt, der svarer til et Kapitalbeløb af omtrent 32,5 Millioner Kr. i alt, eller omtrent 2,700,000 Kr. Kapitalværdi til hver, foruden de bethdelige Ejendomsbærdier. Der er saaledes for deres Vedkommende aldeles ingen Grund til at belaste Statskassen med Afslag til Fordel for dem. Men jeg tillader mig at gentage, at jeg slet ikke en Gang tror, at de paa nogen Maade ville modtage en saadan Gave. Dette er da den Hovedgrund, der har foranlediget, at jeg ikke har kunnet slutte mig til dette Forslag og ikke kan stemme for dets endelige Vedtagelse. Jeg har villet fremsætte mine Anser her, fordi jeg som sagt ikke tvivler om, at med lidt god Vilje kan det, at vi stemme mod et saadant Lovforslag, ret godt rettes imod os. Et enkelt Spørgsmaal vil jeg gerne gøre til de ærede Forslagsstillere, nemlig hvorledes § 2 i Loven skal forstaas. Jeg ser nemlig ikke rettere, end at saaledes som den er formuleret, vil Købstædernes Hartkorn blive medindbefattet, hvis Forslaget bliver til Lov, saa de ville faa Gavn af Loven, medens Handelspladserne derimod, ere undtagne, og det synes jeg ikke der er nogen videre god Konsekvens i. Af Købstæderne er der jo nogle, der eje en ret bethdelig Hartkornsmængde. Skulle Købstæderne være fri for at betale Skat, ser jeg egentlig ingen tvingende Grund til, at Handelspladserne skulle være undtagne fra den almindelige Regel. Det er nærmest et rent formelt Spørgsmaal, for jeg har som